

Életképek

A ZakaHom-e Egyesület Hírlevele

„A SZÜLETÉSEM KOR HÁTAMRA TETT BATYU MOST IS KIPAKOLNI VALÓTÓL TERHES...”

Az Életképek címlapján olyan ismert személyiségek szólnak meg, akik valamilyen szállal kötődnek Zákányszékhez, illetve a környező településekhez. Nagy Bandó András életének bizonyos szakasza Szegedhez és környékéhez kötötte. Hosszú utat járt be a népszerűségig, keményen megdolgozott a megélhetésért, a sikerért, fizikai és szellemi munka terén egyaránt.

A humorista, író, költő 1947-ben született Deszken. Itt végezte az általános iskolát, majd Szegeden a Vedres István Építőipari Technikumban tanult tovább. Később kőművesmesteri vizsgát tett. Volt műszaki rajzoló, építésvezető, segédmunkás, kőműves, kisiparos, kertész és újságkézbesítő. Először a Délmagyarországon jelentek meg írásai és rajzai. 1982-ben megnyerte a Magyar Rádió Humorfesztiválját, ezt követően a Mikroszkóp Színpad szerződtette. Egy évi tagság után szabadúszóként folytatta, több ezer fellépést tudva a háta mögött. 1991 óta Orfűn él, a rendszerváltás után rövid ideig Orfű polgármestere volt.

Elismerései: Karinthy Frigyes emlékgűrű (1988), Szalmaszál a hajléktalanokért (1996), Hajléktalan emberért díj (2006).

- Közeli településen, Deszken született, és munkája során gyakran megfordult környékünkön. Zákányszéken még tudni vélik, hogy a Béke utcában részt vett egy építkezésen. Hogyan emlékszik vissza ezekre az időkre?

Mivel minden munkámat komolyan vettem, és örömmel csináltam, ebben is jól éreztem magam. Természetesen tudtam, hogy nem ebből a szakmából megyek nyugdíjba, mert hittem a tehetőségemben. Ennek ellenére, és ezzel együtt nem bántam, hogy melózom, hogy ott lehetek a napi létért küzdő emberek között, megismerve életüket, sorsukat. Ebből is táplálkoztam, akár színjátzóként, akár az utóbbi években, írásaimat fogalmazgatva. Magam is csatát vívtam az átkos ostoba gátjain átbukdácsolva, folyton azon kellett gondolkodnom, hogy járjak túl az ostoba hivatalnokok eszén, és hogy akkor is megélhessünk, ha ők mindent elkövetnek azért, hogy kínlóva se érijünk el aprócska sikereket.

- A gyökerek meghatározóak mindannyiunk életében, sőt az idő múlásával egyre fontosabbá válnak, egyre többet révedezünk el a régi emlékeken. Szívesen gondol vissza erre a vidékre, a hagyományos falusi életformára?

Mivel falusi vagyok, ez pedig komoly alap az ember

életében, nem tudnék kibújni a bőrrömből. Ugyanakkor a vágyaim, a céljaim, a sorsom előbbre röptetett, és ez így van rendjén. Sokat olvasok, érzékenyen reagálok mindenre, ami az életben előm kerül, véleményt mondom, és véleményt formáló emberré lettem, talán nem nagyképűség ezt kimondani, és bátran vállalni, álszerűnkedés nélkül. A sorsom hasonlatos a vidékről, sokszor kisebb falvakból induló, sikert elérő emberekéhez: mindig kétszer annyit kellett teljesítenem, mint azoknak, akik a pixisbe születtek bele, és ott is ragadtak. Egyetemet végzett kortársaimmal kell azonos szinten teljesítenem, de ezt nem görcsölve, nem izzadsággal teszem, egyszerűen igyekszem a tölem telhető maximumot nyújtani, és arra figyelni, hogy az élet nem vetélkedés, nem verseny: adom, amit tudok, és a közönség, az olvasók majd eldöntik, kit értékelnek jobban.

- Mindig alkotó ember volt, de hosszú út vezetett a kőműveskanáltól a "pennáig". Hogyan élte meg az alkotás különböző állomásait? Érezte néha úgy, hogy nem azzal foglalkozik, amivel igazán szeretne?

Az életet csak visszanevezve lehet szakaszokra bontani, ezt akár én is megtehetem, s le is tudnám írni vagy rajzolni, milyen szakaszokra bomlik az életem. Azért nem teszem (bár gondolatban azért hagyom, hogy végigfussom előttem életem minden állomása), mert ami velem történt, az egy folyamat. Mindennek volt valami jelentősége, minden belejárt abba, hogy azzá lettem, ami most vagyok. És persze azt is tudom, ha valamivel többre is vittem, "bölcsőbbé" is lettem, mert lerakodott bennem az élet, ugyanaz, de legalábbis ugyanolyan maradtam. A törekvésem ugyan kiemelt az átlagból, de ezzel nem élek vissza: adni akarok azoknak, akik a jót, az értékeset és a szépet éheznek. A formálódó jellememben benne van a múlt.

- Életútja iskolapélda arra, hogy a befektetett munkának idővel beéri a gyümölcse. Életének minden egyes állomását fontosnak tartotta abhoz, hogy olyan emberré vált, akit ismernek, elismernek és szeretnek?

Ahogy az imént is mondtam: igen. Azt persze (mivel csak egy életet élhetünk végig) nem tudom, mi lett volna, ha egyetemre kerülök, és hamarabb jutok el egy megálmodott célig, de ezen nem is filozofálok. A múltamat úgy és olyannak fogadom el, ahogy és amilyen volt. Ha így kellett lennie, nem kell vitatkoznom a sorssal.

- Szép gyermekkorra lehetett. Lélekemelő, abogyan a Madarak tolláról című verseskötetében nagyszüleitől mesél. Nagypapáként igyekszik továbbörökíteni azt a "hamuban sült pogácsával telt",

jelképes batyut, amelyet szüleitől, nagyszüleitől kapott útravalóul?

Az elmúlt pár év során igencsak összekaptam magam: mindent megírtam, megírok, amit csak őrizgetek. Sok mindent írtam már meg, de nem mindent. Van még miből meríteni. Pár napja az egyik rokonom által összetakolt családfát raktam rendbe, részint az apai ágat, mely a legermetesebb, részint az anyai ágat, hozzá csatolva a mi kis fánkát. Ez már megvan, továbbadható, tovább írható és rajzolható. Szeretném, ha a lányom és az unokám tudná, kik előztek meg minket családunk történetében. Ami pedig az őseimből reám tapadt, ragadt, örökölt, az írói munkámban ölt majd testet. Hannában, és persze lányomban, Natáliában remélhetek némi "halhatatlanságot", és persze abban a sok-sok gyerekben, akik könyveimet olvasgatják, s verseimet mondogatják. A születésemkor hátamra tett batyu most is kipakolni valótól terhes, és örülnék, ha mindent átadhatnék a címzeteknek, azaz kortársaimnak, olvasóimnak.

- Úgy tudom, szívesen főz. Őrzi-e még emlékeiben a falusi ízeket, szokásokat, volt-e kedvenc étele?

Ma vékony szelet, alaposan kihűlt abált szalonna került a tányéromra, nem csupán a reggeli, sőt, inkább az emlékdézés végett. Deszken telente 1-2 disznót azért leszúrunk, és a tokaszalonna azonnali abalódott a nagy üstben. A fokhagymaillat betöltötte a lenti konyhát, ahol a disznót piszokkal járó munkái folytát, és már mehetett is ki a hidegre, ahol a nagy asztalon a többi földarabolt hús, sonkák, oldalasok oldalnyi szalonna, egyebek hültek. Mi dolgunk maradt, hogy a közelébe se somfordálhasson a macska, nehogy véletlenül kárt tegyen a húsokban.

(folytatás a második oldalon)

„A SZÜLETÉSEMKOR HÁTAMRA TETT BATYU MOST IS KIPAKOLNI VALÓTÓL TERHES...”

(folytatás az első oldalról)

Az abálóban főtt a hurka minden apró összetevője, a disznósajtba kerülő darabkákkal együtt, egyik a másiknak különleges ízt adott, ettől lett igazán ízes és finom az abált szalonna is. Akkoriban sokat pusztítottam belőle, a koleszterinszintet sose emlegettük, okunk sem volt rá, a felnőttek ledolgozták, amit szájukon át magukba küldtek, mi pedig, gyerekként és sihederként ugyancsak munkával vagy focizással adtuk helyet a bekéredzkedő kalóriáknak. Ha az abált szalonnáról esett szó, sose hallottam, hogy "az a bűdös fokhagyma". Az abált szalonnának illata volt, akkor is, ha a fokhagyma valóban erős szagával árasztotta el úgy a kamrát, mint a kiskonyhát. Amikor asztalra kerülhetett, már dézsában érlelődött a savanyú káposzta is, és erre már csak tetőző jóként jött a frissen sült, illatozó kenyér. Aligha akadhatott volna étel, ami másik asztalhoz csábíthatott volna bennünket. Ez fenséges volt, királyi, fölülmúlhatatlan zamatokkal, ízekkel, illatokkal.

- Írásaiból tükröződik, hogy együtt lélegzik a természettel. Gyönyörű környezetben, egészséges életmódot folytatva él. Szempont volt a táj, a jó levegő, amikor Orfűre esett a választásuk a letelepedésükor?

Az élhető vidéki lét volt az elsődleges szempont, és persze mindez ilyen környezetben: hegyekkel és völgyekkel, patakokkal és tavakkal, erdőkkel és rétekkel, jó levegővel és a fölénk boruló teljes csillagos égbolttal. Termékennyé tesz, ihletet ad, nyugalomával munkára serkent, és ha arra van szükségem, akár el is merenghetek, madarak dalát hallgatva.

- Humoristaként ismertük meg, az írás mindig is a kenyerre volt. Könyveinek száma már huszonöt körül jár. Emellett olvas, farag, bőszebrot formáz, fényképez, főz, fut, teniszez, színdarabban játszik, előadóesteket tart... Honnan ez az elementáris erő, ez a hatalmas tettvágy?

És mindezek ellenére hagyok időt az olvasásra is, az aktív meditációra. Sok mindent kipróbálok, ki-

próbáltam már, de azért azt tudni kell: nem mindent egyszerre, s nem mindent mindig. Az a lényeg, hogy bármihez is érzek tehetséget, merjek belevágni, és kísérletet tenni arra, hogy próbálkozzak, kíváncsian figyelve magamat, vajon sikerül-e. Hogy végül sok minden sikerül? Adomány, tehetség, szerencse. Az "adni" öröme nagyobb, mint a "kapni" öröme. Nekem mindig akadt osztogatni való, sorsszerűnek tartom. A munkakedvetem, és a munka örömét pedig szüleimtől örököltem. Őket pedig nagy- és dédszüleim szoktatták a kemény munkára. Talán ez a "titok" nyitja.

- Sok elfoglaltsága ellenére fontosnak tartja az emberi kapcsolatokat, érzékenyen rezonál az élet apró történéseire is. Marad ideje beszélgetni, meghallgatni másokat, tanulni az idősebb emberektől?

Az életpaszttal bír, szépen mesélő, békés öreget szeretem, tisztelem, és úgy általában is tisztelettel vagyok a vénülők iránt. Tudom, pár esztendő, és én fogok áttotyogni a zebrán, és fogok segítő támogatást kérni az utcán a fiataloktól, és én fogok szomorkás szemmel, kicsit irigykedve nézni az élettől duzzadó ifjakra. Ez sem most alakult ki, egész életemet efféle elvek mentén éltem le.

- Ilyen aktív élet mellett nem juthat túl sok idő a pihenésre. "Bagoly" típusúnak gondolom, aki az éj leple alatt is írogat, és nyitott ablak mellett hallgatja a nyáresték neszezését. Nem tévedek?

Bagolyként élek, régen is képes voltam egyik vagy kettőig dolgozni, sokszor még fellépések után is nekiültem. Az éjszaka nyugalma a legalkalmasabb az alkotásra. Már nem csörögnek a telefonok, nem jön a postás, nem zavarja meg senki és semmi a szövegek alakulását. Ha bárki vagy bármi belegyalogol egy-egy mondatomba, úgy összekuszálja a szavakat, hogy esély sem lesz már arra, hogy még egyszer ugyanabba a sorba szervezzem őket. Amikor pedig megérezem, hogy már nem fog az agyam, ágyam esek, és akár a bunda.

Végezetül könyvtárosként szeretnék gratulálni írói termékenységéhez, sikeres könyveikhez. A szívszorító Sosemvolt Toscana

mellett a gyermekeknek írt és illusztrált meséi, versei szintén nagyon népszerűek. Lát arra esélyt, hogy egyszer a zákányszéki könyvtárban üdvözölhessük?

Sokszor és sokféle jutok el, előbb utóbb Zákányszékre is eljuthatok. Minden idő kérdése. A távolság miatt akkor van nagyobb esély rá, ha valami szegedi, vagy környékbeli programra hívnak, és összekapcsolhatjuk a kettőt. Mivel hatvanon túl már minden óra számít, és ahol tudok, takarékoskodok, talán érthető, amit az imént mondtam. És ha megyek, akkor teszem örömmel, ha tudom, hogy nem tíz-húsz kíváncsi és kedves emberért megyek, hanem sokakért, ha már egyszer időt áldozom. A www.bando.hu weboldalamon ott vannak a könyveim, most épp a könyvheti újdonságok is, ismerkedjenek meg velük, velem, és akkor szükségét is érzik majd a személyes találkozásnak. Akik pedig olvastak már tőlem, várjanak türelemmel, összehozzuk.

Könyvei: *Úton-útfélen* (1986, 2007); *Könyv azoknak, akik utátnak olvasni* (2001, 2007); *András könyve - Fordított teremts* (2002); *András II. könyve - Kútásó* (2003); *Ízes beszéd* (2003); *333 haIQ* (2005); *Sosemvolt Toscana* (2006); *Nagy Bandó világa* (2007); *Furcsa pár-beszéd (Sándor Györggyel)* (2007); *Orfűi medvebagyma kincseskönyv* (2007), *Kabaré-sikerlista* (2007), *Kalandárium 2005*, *Kalandárium 2006*, *Kalandárium 2007* (2008)

Verseskötetei és mesekönyvei gyerekeknek: *Madarak tolláról* (2004); *Fából vasparipát* (2005); *Gyöngykaláris* (2006); *Szappanbuborék* (2007); *A táltossá lett kicsikó* (2007); *Kicsinyek könyve* (2007), *Keresztnévsor* (2008), *Szívárványbíd* (2008), *A Kiskalácsai királyság* (2008)

Paraginé Tóth Edina

IGAZ TÖRTÉNET: KÖVESD AZ ÁLMODAT!

„Akár azt hiszed, képes vagy rá, akár azt, hogy nem - igazad lesz.”

(Henry Ford)

Barátom lovakat tenyészt. Egyszer elmesélte, hogyan jutott el ideig. Apja vándor életmódot folytatva farmról farmra, istállóról istállóra, méntelepről méntelepre, verseny pályáról verseny pályára járt és edzette a lovakat. Emiatt fiának minduntalan másik középiskolába kellett járnia. Negyedikes korában felnőttkori terveiről kellett házi dolgozatot írnia.

Aznap este hététdalas leírást készített céljáról, miszerint egyszer saját méntelepet fog vezetni. Nagy részletességgel ecsetelte elképzeléseit, még a kétszázholdas telep alaprajzát is elkészítette, s bejelölte rajta az istállók és egyéb épületek, valamint a futtatópálya elhelyezkedését.

Minden energiáját beleolte a tervezetbe, amelyet másnap átnyújtott tanárának. Két nappal később visszakapta a munkáját, az első oldalon óriási piros eggyessel és ezzel

a megjegyzéssel: „Óra után keress meg!”

A fiú a szünetben odament a tanárhoz, és megkérdezte, miért kapott egyszt.

– A te helyzetemben ez az álom teljesen elérhetetlen – magyarázta a tanár. – Nincs pénz, és a családodtól sem számíthatsz támogatásra. Egy méntelep létesítéséhez komoly tőke kell. Földet kell vásárolnod, meg kell vened a kiinduló törzsalományt, később nagy összegű termékenyítési díjakat kell fizetned. Teljes képtelenség, sohasem tudod megcsinálni! – rázta a fejét, majd hozzátette: – Amennyiben újrairrod a dolgozatot, és valami reálisabb célt tűzöl magad elé, kijavíthatod az elégtelent.

A fiú hazament, és sokáig töprengett. Megkérdezte az apját, mitévő legyen. Apja így válaszolt:

– Nézd, fiam, ebben magadnak kell döntened, és azt hiszem, rengeteg múlik ezen a döntéseden.

Végül egyheti rágódás után a fiú újra az első dolgozatát adta be, bármiféle változtatás nélkül.

– Maradok az egyesnél és az álomnál! – indokolta elhatározását a tanárának.

És valóban maradt a nagy álomnál, melyet felnőttként valóra is váltott. Jelenleg egy kétszázholdas lótenyésztő közepén, egy hatalmas házban él. Az a bizonyos dolgozat bekeretezve függ a kandalló fölött. A történet csattanója pedig az, hogy egyik nyáron a valamikori tanár harminc gyerekkel egy hétig táborozott a birtokán. Utána ezekkel a szavakkal búcsúzott el tőle:

– Most már belátom, hogy annak idején helytelenül viselkedtem. Sok gyereket fosztottam meg az álmától. Szerencsére téged nem sikerült, mert volt benned elég spiritusz, és nem adtad fel.

Senkinek se engedjük, hogy elrabolja álmunkat! Mindig hallgassunk a szívünkre!

Jack Canfield történetét átdolgozta:

Paraginé Tóth Edina

DÍSZPOLGÁRAINK

*"Dolgozni csak pontosan, szépen,
abogy a csillag megy az égen, úgy érdemes"
(József Attila)*

Zákányszék község díszpolgárainak tekintélyes sorába Frank Szilveszterné 2003-ban lépett, aki a helyi nőmozgalomban végzett közel negyedszázados vezetői, szervezői munkájáért kapta a kitüntetését. Rövid ideig viselte Pannika néni a díszpolgári címet, mert sajnos 2005. július 27-én meghalt. Ebben az évben, az ÉLETKÉPEK megjelenése utáni időpontban ünnepelte volna 80. születésnapját.

A község büszkségeit bemutató sorozatban gyermekeivel, a volt szakszövetkezeti elnökkel, és az "utóddal" való beszélgetésekben idézzük föl életét, küzdelmeit, sikereit, a nők összefogásáért, kulturális felemelkedéséért végzett példamutató munkáját.

A KALOT-KALÁSZ HÁZASPÁR

A négy gyermekes szegényparaszti család legidősebb lánygyermekékként született Savanya Anna. A lengyelkápolnai iskolában Szegfű Jánosné tanítótól sajátította el az írás és olvasás tudományát, és mellette a varrás, a kézimunka készítés fortélyait is. A fiatal Savanya-lány és az ifjú legény Frank Szilveszter a KALOT (Katolikus Agrár Legények Országos Tanácsa) és a KALÁSZ (Katolikus Asszonyok és Lányok Szövetsége) lengyelkápolnai szervezetének tagja volt. 1949. februárjában megesküdtek, "KALOT-KALÁSZ házaspár"-ként emlegeti őket ifj. Lele József a "A Szeged tanyai fiatalok művelődési és szórakozási alkalmai" című tanulmányában. A fiatal házaspár a házasságkötés után is részt vett a közösségi életben, voltak amatőr színjátékok, köz-

ségi ünnepek, bálak előkészítésében és lebonyolításában vállaltak szerepet. Mindezekre telente jutott idő, amikor erre a paraszti lét, a mezőgazdálkodás lehetőségét, időt hagyott.

AZ ÉDESANYA

A Frank házaspár három gyermeket nevelt fel: Ágotát, Szilvesztert és Mártát. Arról beszélgettünk a Zákányszéken élő Ágotával és Szilveszterrel (akit a faluban szinte mindenki "Babér"-nak szólít), hogyan emlékeznek gyermekkorukra, mit jelentett a Nótanácsban felnőni?

Dani Ferencné Frank Ágota a faluban lakik. Ő azokat az emlékeket idézte fel, amikor édesanyja sok-sok meggyőző munkával szervezte a kulturális estéket, TIT előadásokat, szövetkezeti, községi nagy rendezvényeket. Emellett kézimunkázni tanította az asszonyokat. A gyönyörű hímzések mellett ülőpárnákat is varrtak a templomban lévő padokra. Sem Ágota, sem Márta nem örökölte édesanyjuk tehetőségét, egyikük sem szeret se varrni, se kézimunkázni.

Kellemes emlékei fűződnek azokhoz a kirándulás-sokhoz, amiket azok részére szerveztek, akik a szövetkezeti közgyűlések alkalmával a tálalásban részt vettek. Ezek az országjárások többnaposak voltak, amikor már nagyobbak lettek, őket is magukkal vitték szülei.

Ágota elmondta, hogy Pannika néni az egyházközségnek is tagja volt. Nyugdíjba vonulása után szinte kizárólag egyházi rendezvények szervezésével, rendezésével foglalkozott.

Frank Szilveszter, (közismerten "Babér") családjával a szülői birtokon él. A szomszédságban van az a Jójárt-féle ház, amit a tulajdonos (Illés Rafaelné Jójárt Jolán) a karbantartás fejében használatra átadott a Nőbizottságnak. Ma üresen áll az épület. Babér jól emlékszik azokra az időkre, amikor nagyon sok fiatal járt a nótanács-házba, nagyon jó előadások, színjátékos estek és táncmulatságok voltak ott. Mindezeket édesanyja szervezte, édesapja is segített, mindenhova együtt mentek, többször magukkal vitték a gyerekeket is. Emlékszik, milyen sok kirándulást szerveztek, külföldön is jártak. Szocsiban és Jaltán szüleivel és sok-sok zákányszéki szövetkezeti taggal volt nyaralni.

A NŐBIZOTTSÁG ELNÖKE

Frank Szilveszterné 1961-től volt a szakszövetkezeti tagja. 1963-tól nyugdíjazásáig a helyi nőmozgalom fáradhatatlan szervezője, vezetője, irányítója. Háromszor kapott „Kiváló Szövetkezeti Dolgozó” kitüntetését.

Bózsó István, a volt Egyetértés Mg. Szakszövetkezeti nyugalmazott elnöke így emlékezik a történetekre: A nőbizottságok története elválaszthatatlan a szakszövetkezeti történetével. A nőbizottság a szakszövetkezeti egyik bizottsága volt (mint pl. a felügyelő bizottság). Az volt a feladatuk, hogy a kulturális életet, különböző előadásokat, rendezvényeket, szabadidős programokat szervezzék.

Az 1960-as évek elején ahány szakszövetkezet, annyira nőbizottság volt a községben. A szövetkezetek összeolvadásával a nőszervezetek is egybeolvadtak. Az 1977-es szakszövetkezeti egyesülésig a Május 1. Szakszövetkezeti nőbizottságának elnöke Frank Szilveszterné, a Homokkultúra Szakszövetkezeti nőbizottságáé pedig testvére - Gárgyán Benőné Savanya Mária - volt.

1979-ig önállóan gazdálkodtak a nőbizottságok. A szakszövetkezeti közgyűlések lebonyolításához készített egy nagy sátrat, ezt hasznosításra átadta a nőbizottságnak. A sátor bérbeadásából származó bevételt saját céljaikra használhatták.

A nőbizottság nagyon sok szép ünnepséget szervezett, a vendégeket sokszor süteménnyel, teával kínálták.

Szerveztek társadalmi munkákat is a mezőgazdasági kampány feladatok idején, pl. a szüretben, almaszedésben segítettek az asszonyok, akiket Pannika mozgósított.

Ideológiai vita is kerekedett - a párttitkár kezdeményezésére - Frankné Pannika vallásossága miatt, de különösebb következmények nélkül az le is zárult.

Frank Szilveszterné miután elérte a nyugdíjkorhatárt, 1983-ban nyugdíjba vonult. Bába Lajosné vezette tovább a nőbizottságot, ami a szakszövetkezeti feloszlásakor (1993-ban) szintén megszűnt.

A PÉLDAKÉP

Tíz év elteltével Hajdú Imréné Ördögh Ilona (2003-ban alpolgármester), és vezetésével néhány lelkes asszony a régi nótanács és nőbizottságok eszmei hagyományain megalakították a Zákányszéki Nőegyletet. Frank Szilveszternét is felkérték tiszteletbeli elnöknek, de egészségi állapotára hivatkozással ezt már nem vállalta.

77 éves volt, amikor meghalt az a Frank Szilveszterné, akinek a neve egybeforr a zákányszéki nőmozgalommal. Elment az az asszony, aki fáradtságot nem kímélve szervezte a kulturális és szabadidős programokat, mindezzel községünk kulturális életének fejlődéséhez is hozzájárult.

Ezzel az írással is tisztelgünk emléke előtt.

Z Á K Á N Y S Z É K I

Iskolába járni ma nem mindenki szeret, s régen sem volt ez másként.

Mégis mennyi-mennyi emlék fűződik ezekhez az évekhez...

Hányszor mesélte nagymamám csillogó szemmel, vágyakozva, hogy mennyire szeretett iskolába járni! Milyen sokszor hallottam Tőle, hogy mennyire jó lett volna, ha ő is tanító lehet!

Szeretett tanító bácsija azonban hiába javasolta, nem mehetett magasabb iskolába, otthon kellett segítenie, szülei a földet, a mezőgazdasági munkát mindennél többre értékelték, abban látták a biztonságot.

És van még hány meg hány ehhez hasonló, sokszor ki sem mondott, szomorú történet!

Mennyi mindenért elégedetlenkedünk mostanában, pedig a múltat ismerve meg kellene tanulnunk jobban megbecsülni a jelent...

A szegedi tanyákon az 1830-as években bukkannak fel a népoktatás első nyomai. Kezdetben egy-egy módosabb gazda saját tanyáján adott helyet az iskolának, és maga gondoskodott a tanító elhelyezéséről is.

Településünk első iskolája **1852. október 2-án** nyitotta meg kapuit Lengyel János tanyáján. A **Lengyel-tanyai iskolának** egy tanítója volt, és még az asztal körül, a földön is ültek gyerekek /Dicső Istvánné sz. Huszta Irén, 1880/. Ez az iskola képezte a későbbi Zabosfai iskola alapjait.

1867-ben Szeged város a tanintézet ellátására 10 kat. hold földet vásárolt, és az épületet a lányok számára varróteremmel is kibővítette. A tanteremhez és a varróteremhez két szoba, konyha, éléskamra és előtornác, valamint egy különálló szín csatlakozott. A tanító látta el a szomszédos kápolnában a kántori és a harangozó teendőket is (kántortanító).

1937-ben az iskolát még egy tanteremmel bővítették. Ez lett a belterületi iskola, amit Öregiskolaként emlegetünk (Dózsa Gy. u.21.).

Külterületen öt iskola működött: a Zákányi iskola, a Külső-domaszéki (Zákányszék-Alsói) iskola, a Lázár-iskola, a Bogárczói iskola és a Vágói (Új Csorvai) iskola.

A Lázár-iskolát, a Szent Imre oltalma alatt álló Bogárczói iskolát és a Vágói iskolát csak a községgé alakuláskor csatolták Zákányszékhez a Móraalmi és a Csorvai kapitányság egy részével együtt.

A **Zákányi iskolát** 1885-ben építették, a **Külső-domaszéki iskola** 1896. október 1-jén nyitotta meg kapuit. Mindkettő egy tanteremből, két szobából, konyhából, éléskamrából és egy előtornácból állt, és tartozott hozzá egy szín, udvar és kert is. A Zákányi iskola előtt álló keresztet és a harang állványát Papp István tanyai kapitány állíttatta, a harangot pedig a régi szegedi leánygimnázium tornyából hozták. A Külső-domaszéki iskola tornyában lévő harangot Pálffy Antal domaszéki kapitány ajándékozta.

Mindkét iskola második, modern épülete az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, Gróf Klebelsberg Kuno nevéhez fűződő tanyai népiskolai program keretében épült fel, s ettől kezdve két tanterem állt a tanulók rendelkezésére.

A Külső - domaszéki iskola

A **Lázár-iskola** 1905-ben épült, ide 1-4. osztályosok jártak.

A **Bogárczói** és a **Vágói iskola** 1907-től fogadta a tanulókat. Mindkettő alsó és felső tagozattal rendelkezett.

Kezdetben a tanítás 1-4. és 5-8. összevonásban folyt, próbára téve nevelőt és diákok egyaránt, és a gyerekek délelőtt és délután jártak iskolába. Itt az oktatás úgy történt, hogy a tanító vagy tanár csak egy osztállyal foglalkozott közvetlenül, velük beszélgetett, nekik magyarázott, a többiek ezalatt önállóan végezték az előre meghatározott feladatokat.

Amikor már volt két tanterem, részben osztott rendszer lett: 1-3., 2-4., 5-6., és 7-8. bontásban.

A Lázár - iskola

Az akkori iskolai élet hangulatát idézi egy kedves, idős néni elbeszélése:

"22-beli vagyok, 28-ban voltam első osztályos.

Az Öregiskolába jártam batodik osztályig, három ismétléssel.

1-2-3-at a tanító néni tanította, a felső bármat meg a tanító úr.

Szeptembertől indult az iskola, úgy volt, mint most.

Mindig imádkoztunk: az első órán, meg mikor vége lett a tanításnak.

A kedvencem a történelem volt, meg a földrajz. Nagyon szerettem a térképen keresgetni, hogy ez hol van, meg az hol van. A térképnek én minden zugát tudtam! A vármegyét, meg a községneve-

iket. Minden országot tudtam!

Meg az egyszeregyet szerettem. A törtéket azért azt nem nagyon értem, de azt mondta a tanító, hogy "Ne törődj vele, ha az egyszeregyet tudod, akkor tudsz számolni!"

Vegyten is volt.

Akkor szünet se volt ám, csak egyszer egy nap!

Vittiünk magunknak zsíros kenyeret, meg ki mit vitt, azt harapta. Meg játszottunk egy kicsit, aztán csöngetett a tanító néni, azt szaladtunk befelé az iskolába, tanultunk tovább. Fogócskázunk, meg körbe, táncolva forogtunk. Jó volt! Jó visszaemlékezni, hogy milyen jókat játszottunk!

Tele volt az iskola. Nagyság szerint voltunk ültetve, aztán mi, nagy kamaszok a legbátulsó padban ültünk, bármásával.

Számoló volt akkor, meg nagy tábla.

Olyan könyvtárszerű valami az volt, mert tudom, hogy kértük, hogy adjanak olvasni valót. Télen, amikor ráértem, akkor kiboztam, és valaki vezette, hogy ki mit vitt el. Nem olyan nagy könyvtár volt, pár szekevény könyv volt csak, de volt az is. Aki olvasni akart, az kérte ki a könyvet.

Nem volt akkor még ez a karácsony előtti, meg a húsvét előtti, tavaszi szünet.

Madarak és fák napja volt. Hát akkor kimentünk sétálni az erdőbe, de hát ugye nem volt még akkor erdő se, csak hát olyan fasorokba. Játszottunk ott, meg az iskola körül, azt hát ez volt az ünnep, akkor nem volt tanítási nap. Az is jó volt...

Vasárnap mentünk az iskolába reggel, aztán onnan a tanító nénivel meg a tanító úrral menni kellett a templomba. A tanító úr kántor is volt. Olyan volt, mint az iskola, hogy templomba oda menni kellett.

Az ismétléssel akkor már kicsit tanultunk is, meg kicsit dolgoztunk is kint. A kertben a tanító néni meg a tanító úrnak kapáltunk, velegtünk, takarítottunk. Tanított bennünket, lányokat főzni is a tanító néni. Az ismétlő az ilyen gyakorlat volt, egy béten egyszer, csak szombaton. Délig tartott, fölösleges volt, de tantárgy volt, az iskolához járt az is.

Abban az időben nem ment senki se tovább tanulni. Engemet nagyon akart a tanító úr, de hát ugye az én apám is ugye olyan fajejú paraszt volt, hogy debogy engedte volna, hogy elmenjek, dolgozni kellett otthon. Azt így nem mentem én se tovább. Kapáltam, öröztem a tebeneket. Mit csináljunk? Akkor így volt... Most nem kell már tebenet őrizni, se a birkát, se libát. Most jó gyerekeknek lenni! Nem őrzi most a tebenet egy gyerek se!

Ha elmebettem volna én is, tovább!...! Tanító néni lehettem volna... De jó lett volna!

Aki szeretett tanulni, az megtanult, aki meg nem, meg aki sokat hiányzott, az megbukott. Aztán meg, mikor beleért a korba, akkor elengedték."

I S K O L A T Ö R T É N E T

A háború alatt, egy évben nem volt tanítás. Ezek az emlékek is felelevenednek a következő elbeszélésben:

"Körülbelül 40-ben kezdtem el járni iskolába. Mi mindig délelőtt mentünk.

Az Öregiskolában akkor már két tanterem volt: abova az alsósok jártak, azt nevezték Kisiskolának, abová a felsősök, az volt a Nagyiskola. A főutcán még nem sok ház volt, termőföldek, szőlők voltak.

Minden vasárnap reggel menni kellett az iskolához, és kézen fogva jöttünk a templomba. A tanító néni vezetett bennünket. Volt külön hittan óra is, jött a pap is. Volt hittan könyvünk, föl volt adva az ima, hogy mit kell megtanulni.

Akkor fordítva volt: az ötös volt a rossz.

Úgy nem mentünk el sebova, de mindent megünnepeltünk. Abban az időben minden a napján meg volt ünnepelve, Nagyboldogasszony is. Olyankor reggel mentünk az iskolához, és aztán onnan a tanító nénivel a templomba a 8 órás misére.

Azt hiszem, hogy az ötödik osztályt sem jártam végig. Bejöttek az oroszok, voltak itt gyakorlatok. Azt sem tudom, hogy ezek magyar katonák voltak-e, vagy oroszok, csak tudom, hogy nagyon féltünk, mert bujkáltunk a padok alá. Utána nem is mentem iskolába. El kellett volna menni Zákány-Alsóra, ott volt tanítás. Oda meg nem jártam, nekem menni kellett jószágokat örözni. Pásztorokodni kellett."

Az iskoláknak az oktatáson túl nagyon fontos szerepük volt: tanyai alközpontokként működtek, ahol gyakran tartottak vasárnapi miséket, a névadó szentek ünnepén búcsúmisét. Rendeztek színjáték-köri előadásokat, filmvetítéseket, könyvtáraik pedig népkönyvtárként és olvasókörként is szolgáltak.

A Szent Vendel tiszteletére felszentelt Lengyel-tanyai iskola is elősegítette a kápolna és az 1845-ben felszentelt kőkereszt körüli kis központ kialakulását.

1945-ig 6 osztály volt (6 elemi) és 3 ismétlő.

1945 után vezették be a kötelező 8 osztályt, és azt, hogy 16 éves korig kell iskolába járni.

Egy időben az egyes osztályzat volt a legjobb, majd amikor megkezdtek az öt számjegyes értékelést, akkor az ötös. Volt hét osztályzat is, akkor a hetes volt a legjobb.

1949-50-ben újra öt jegy lett, azóta ez nem is változott.

1961-62-ben épült a község új iskolája két tanteremmel, nevelői lakással a József Attila utca 34. szám alatt. Kezdetét vette a váltótanítás (délelőtt-

délután), s így már végre osztott osztályokban tanulhattak a gyerekek - az Öregiskola két tantermével együtt négy helyiségben.

A 68-as évtől kezdődött meg az iskolák központosítása. A Lázár-iskolában az 1975-76-os tanévben tanítottak utoljára és 1983-ban az utolsó külterületi iskolát is bezárták.

Ennek következtében annyira magas lett a létszám, hogy már 40-50 gyereket is járt egy osztályba (a bontáshatár 41 fő volt).

A körzet tanulóiinak száma 1977-ben 327 volt, ebből a belterületen tanult 173, a külterületen 154 tanuló.

támogatással és sok-sok óra társadalmi munkával. Nem sokan hittek abban, hogy minden időre elkészül. Szülők és gyerekek együtt szépítették a termeket, folyosókat, és **1982. szeptemberében** már az új iskolában kezdődhetett meg a tanév.

Beindulhatott a csak délelőtti tanítás, a szaktantermi oktatás, a differenciált foglalkoztatás a kisebb létszámú osztályokban.

Az új iskola elkészülte után 14 évvel újabb fejlesztésre került sor. A lapos tető előregedett és egyre súlyosabb problémát jelentett az épület folyamatos beázása. Elkészült egy beépíthető

A nyolc tantermes új iskola

A mai iskola (Koisné Körösi Rozália rajza)

Bár osztott tanítás folyt a belterületi iskolában, mégis igen sok nehézséggel kellett megküzdeniük az itt dolgozó nevelőknek: a 173 tanulónak négy tanterme volt, míg a külterület 154 tanulójának 8 tanterem állt rendelkezésére.

A faluban nagyon sok helyen folyt oktatás: a plébánia épületében, a művelődési házban, a lőtér egy helyiségében, a sportöltözőben. A fennálló gondokat csak egy új, nagyobb iskola oldhatta meg.

A munkálatok 1980. májusában fakitermeléssel és terepegyengetéssel indultak, majd **1980. augusztus 25-én** megkezdődött az iskola építése. Az új, kétszintes, nyolc tantermes iskola a József Attila utcai iskolaépület folytatásában készült, állami

magas tető terve és **1996. július 24-én** meg is kezdődött az átépítés.

A tetőtér beépítésére később, 1999-ben került sor, és az itt kialakított újabb öt szaktantermet **2000-ben** vehették birtokba a gyerekek.

Köszönet Deme Józsefné Igazgatónőnek és Vass Vilmos Címzetes Igazgató Úrnak az iskolatörténet elkészítéséhez nyújtott segítségért!

Ábrahám Enikő

BALLAGÓK ÍRTÁK - GONDOLATOK A MA ISKOLÁJÁRÓL

Nyolc év nem mondható kevésnek. Emyi idő alatt sok minden megváltozik körülöttnk, és mi is változunk sokat.

Nyolc év az iskolában - bosszú idő, mégis úgy tűnik, mintha eltelt volna egy szempillantás alatt.

A ballagás előtt néhány héttel erről kérdeztük a nyolcadikosokat.

Már óvodás éveinkben vártam, hogy kisiskolás legyek. Emlékszem, mikor ünneplőbe öltözve, édesanyám kezét fogva, nyolc hosszú évvel ezelőtt beléptem az iskola kapuján.

Féltem, mert nem tudtam, hogy kivel leszek egy osztályban, ki lesz az osztályfőnökünk, tanító né-

nink. Amikor a neveket olvasták, hogy ki melyik tanító nénihez kerül, még idegesebb lettem. Végül Kertész Ivánné Vera nénihez kerültünk. Nagyon boldog négy év volt, mindig vidám és mosolygós volt az élet. Tanító néniünk sosem szidott, szüntelen szeretett minket, de sajnos ez a négy év is eltelt. El kellett válni tanító néniunktől!

Felsősök lettünk! Újabb izgalom várt ránk. Nem tudtuk, hogy ki lesz az új osztályfőnökünk, de ez is hamar kiderült. Daka Imre tanár úr lett az osztályfőnökünk.

Sokszor visszagondolok az óvodás és kisiskolás éveinkre... de már sajnos nyolcadikos vagyok, és pár hét múlva, június 14-én ballagunk.

Egyre feszültebb a hangulat az osztályban, nincsenek azok a régi jó nevetések, mikor folyt a könnyem a nevetéstől! Nincs az a szívből jövő mosoly az arcokon, érezzük már, hogy vége van már az általános iskolás diákéveknek.

Szeretettel gondolok majd mindenkire vissza, érzem, nem lesz már ilyen jó osztályközösségem a középiskolában.

Azt sem tudom most még, hogy milyen lesz a középiskola. Mindenki mást mond. Én hiszem, hogy új barátokra lelek, de a régiéket sosem feledem.

Új osztályfőnököt kapunk, új tanárokat, új iskola lesz, semmi sem lesz már a régi.

Szeretném, ha már szeptember lenne, és felfedezném az új osztálytársakat, de mégis fáj, hogy elmegyünk!

Sajnos, a nyolcadik év vége nem is olyan könnyű. Vizsgáznunk kell magyarból, történelemből, angolból és matematikából is. A nyolc év

zárópontjai a vizsgák lesznek. Szóbeli és írásbeli vizsgák egyaránt vannak. Már csak pár hét van az év végéig, de addig még nagyon sok minden történni fog.

Ez a nyolc év nagyon rohamosan telt el. Visszagondolva egyáltalán nem volt rossz az iskola, de mégsem szerettem iskolába járni!

Nagyon sok jó történet velem és alatt az idő alatt. Már most hiányzik az egész, mikor alsóban csak arról szólt az élet, hogy mehessünk kirándulni. Mindenféle ügyes-bajos dolgon összevesztünk. Nem tudtuk értékelni azt, ami volt.

Most már kezd benőni a fejünk lágya. Már nem vesztünk össze, nem pukkadozunk, de nem is nevetünk... csak sírunk.

Az idén volt az utolsó egészséghetünk, mikulásunk, karácsonyunk, farsangunk, húsvétunk és most a pünkösdünk együtt. Már csak a tanár búcsúztató és a ballagás van.

Nem tudom értékelni, mert nekem eddig erről szólt az életem, eddig én nagyon jól éreztem magam!

Sokszor szeretnék kislányka lenni, akinek esze ágában sincs elballagni. Nem tudja, hogy utolsó fogalmazása arról szól, hogy nyolcadikos lett.

Semmit nem gondolva megírja a fogalmazást, a szívét is beleönti, mert kimondani nem meri.

Könnyekkel meghintí a papírt és azt várja, hogy értékeljék egy élet munkáját, ...és nem tudja, mi vár rá!

Tanács Adrienn

8. o.

Szekeres Katalin 8. o.

Már az oviban nagyon vártuk a ballagást és azt, hogy milyen lesz az iskola, és milyenek lesznek a tanárok. Emlékszem, hogy nagyon vártuk az iskola első napját, ott ültünk egymás mellett és azon izgultunk, hogy a legjobb barátunkkal egy osztályba kerüljünk. Persze lettek új barátságok és maradtak régié is.

Ez a nyolc év is eltelt kacagással, vidámsággal, egy kis szomorkodással, de főleg jókedvvel, és felejthetetlen élményekkel, és csuda jó kirándulással.

Dohány Katalin 8. o.

Igazából nagyon vártam az iskolát, amikor óvodás voltam, de bevallom, egy kicsit féltem.

Amikor 2000. szeptember 1-jén beléptem az iskola kapuján, anyukám fogta a kezem.

A tanévnyitón Deme Józsefné, iskolánk igazgatója köszöntött minket elsőnek. Biztatott minket a tanulásra a sok bátorító szóval.

Igen, ezek az évek tele voltak megpróbáltatásokkal, de átvészeltük őket. Sajnáljuk, hogy elmegyünk, de azért örülünk is.

Honti Tamás 8. o.

Sok élményünk volt a felső tagozatban, minden osztályhoz, teremhez, az udvar minden pontjához kapcsolódik valami emlék.

Csináltunk hülyeségeket is, amikkel sok borsot törtünk a tanáraink orra alá, de szerencsére az osztályfőnökünk mindig kiállt értünk, segített nekünk, jó programokat szervezett. A tanulás is megérte, mivel mindenkit oda vettek fel, ahová szerette volna. Ezért szerintem a nyolcadik osztály az iskola legkeményebb, de egyben legizgalmasabb osztálya is.

Seres Vanessa 8. o.

Mindenki belehajtott a tanulásba, hogy jól sikerüljön a félévi bizonyítványa, hiszen ez is beleszámított a felvételi eredménybe.

Nyolcadikosnak jó lenni, mert ez azt jelenti, hogy készen állunk egy új kihívásra, új iskolába és közösségbe menni.

Köszönjük az összes tanítónak, hogy amit tudtak, kihoztak belőlünk és mindig a jó útra "tereltek" minket. Nyolcadikosnak azért rossz lenni, mert elhagyjuk egymást.

Összeállította: Ábrahám Enikő

ÜNNEP A HÉTKÖZNAPOKBAN

Márai Füveskönyvében így vall a hétköznapokról: "Nézz utána, hogy minden nappból, a legközönségesebb, sivár bét-köznapból is ünnepet csinálj, ha pillanatokra is! Egy jóindulatú szóval. Méltányos cselekedettel. Udvarias mozdulattal. Nem kell sok az emberi ünnephez. Minden napba belecsempészhetsz valamilyen varázsos elemet, megajándékozhatod magad egy könyv igazságának negyedórás élményével, valamilyen homályos fogalom megismerésének kielégülésével, környezetet vizsgálatásával vagy felderítésével. Az élet gazdagabb lesz, ünnepibb és emberibb, ha megtöltöd a hétköznapok néhány percét a rendkívülivel, az emberivel, a jóindulatival és az udvariassal; tebát az ünneppel."

Vajon elgondolkodtunk már azon, hogy nem csak a külső tényezőkön múlik - hanem rajtunk "főszereplőkön" is -, hogyan érezzük magunkat az élet nagy forgószínpadán? Milyen érzés lesz majd, amikor legördül a függöny, elégedetten hajolunk-e meg az előadás után, érezzük-e azt, hogy mindent megtettünk a sikerért? Vagy csak egyszerűen letudjuk a szerepünket és elfogadjuk, hogy ennyi volt, nincs tovább...

Összegzést életünk bármely szakaszában végezhetünk és eldönthetjük, hogy jó úton haladunk-e, vagy pedig telis tele vannak napjaink hiányjelekkel és kételyekkel. Vajon mi kell ahhoz, hogy az összegzés pillanatában jóleső elégedettség töltse el zsigereinket? Hírnév, gazdagság, földi javak, vagy inkább kellemes emlékek, élmények, őszinte barátságok? Könnyedén rangsorolhatjuk, mi a fontos számunkra, és az is lehet, hogy át kell értékelnünk magunkban néhány dolgot.

Mit tehetünk azért, hogy az egyszerű hétköznapokból is ünnepet varázsoljunk? Hogyan tehetjük szebbé, gazdagabbá azt a rövid időt, amíg részesei vagyunk a világegyetemnek? Mit is mond Márai? Egy jóindulatú szó, egy méltányos

cselekedet, egy udvarias gesztus, egy könyv élménye, mások megértése és vigasztalása, mind-mind ünnepivé varázsolhat egy napot. Persze mindenbe nincs beleszólásunk, nem vagyunk mindenhatóak, gyakran el kell fogadnunk a sors nehézségeit, igazságtalanságait. Viszont pozitív hozzáállással könyvebben túlélhetjük a mélypontokat, és jutalomként élhetjük meg a mindennapokat.

Élmesélem, hogy nekem mi a "taktikám" arra, hogy ünnepivé varázsoljam a napjaimat minden különösebb ok nélkül. Gyakran elég csak szétnézni magam körül, és máris sok-sok örömforrást találok. Ez lehet egy szál virág, egy szépen terített asztal, a sütemény illata, egy jó könyv, egy kirándulás, a szivárvány színei, a zene dallama, a madarak hangja, a harmatos fű csillogása, az esőcseppek koppanása, a hóesés neszezése, egy jó szó, egy mosoly, melytől rögtön jobban érzem magam... A legszebb az egészben mégis az, hogy mindezt a jó érzést átadva, közvetítve másoknak is szerezhetünk egy szebb, egy jobb napot! És persze még tovább is sorolhatnám a végelethetetlen szépségeket, amelyeket tálcán kínál az élet, csak le kell emelni róla a nekünk tetszőt.

A természet, melynek részesei vagyunk, ezernyi csodával kényeztet el bennünket, csak észre kell venni adományait. Mindenkinek megvan a maga jelképes kis szigete, melyre rá kell találni a hétköznapok rohanásában is. Lehet, hogy közvetlen közelünkben van ez a hely, lehet, hogy egy távolabbi helyen leljük meg egy utazás alkalmával. Lényeg az, hogy rátaláljunk valahol. Távoli barátom egyszer arra kért, számoljak be neki a nyaralás során szerzett élményeimről. Kérdésében olyan kifejezően fogalmazta meg mindazt, amit átéltem, hogy ennél szebben én sem tudtam volna válaszolni: "Írj a te kis nyugodt szigetedről, arról, hogy milyen volt, amikor felfelé bandukolva a hegyen, szinte a saját lélegzetedet hallottad, érezted, hogy a legelguggottabb kis véredényecske is megte-

lik vérell, gyöngyözik a homlokod, és jólesően lüktet a halántéked. Amikor megtisztul a lélek, és kellemes fáradtság uralja a testedet, miközben történelmi helyeken járva évezredek utazol képzeletben. Megállsz, lenézel, és örülsz az életnek, és annak, hogy együtt vagytok. A bekebelezhetetlen természet fekszik a lábadnál és most te vagy az úr! Alázattal pihensz meg a hegytetőn, a romok között és becsukott szemeden keresztül látod, hogy tiéd a világ..."

Hallottam egyszer egy mondást, miszerint "minden egyes nappal közelebb kerülünk a halálhoz". Emlékszem, akkor ez megrémített, olyan kegyetlenül igaznak tűnt. De talán éppen ez a gondolat segíthet abban, hogy minden napot a szó szoros értelmében megéljük. Ha azzal a tudattal kelünk fel, hogy nem tudjuk, lesz-e holnapunk, akkor megpróbáljuk "kihozni" belőle a maximumot. Ha így cselekszünk, akkor már tettünk valamit azért, hogy szebb és jobb legyen a napunk. Külön ajándék a sorstól, ha másnap ugyanezt megtehetjük, mert mindez azt jelenti, hogy van még holnapunk, van még jövőnk.

Álljunk meg egy pillanatra! Mint ahogyan egy száguldó autóból sem láthatjuk az elsuhanó fákon éneklő madarakat, a mezőn futkosó vadakat, a fűszálon megbúvó rovarokat, a pompázó virágokat... Ugyanígy nem vesszük észre a hétköznapok szépségét sem, ha hagyjuk elrohanni magunk mellett az életet. Néha legyünk kicsit önzőek. Adjunk időt és lehetőséget önmagunknak arra, hogy élvezhessük létünket ezen a Föld nevű bolygón, mely icipici kis golyó csak egy macska nyakörvén a hatalmas univerzumban. Átmenetileg vagyunk csak részesei a világegyetemnek, életünk egy röpké pillanat az idő tengerében, de nem mindegy, hogy mosolytól vagy szomorúságtól könnyes-e ez a pillantás...

-rikimi-

VERSELŐ - ANYÁNAK LENNI

*Valahol: egy kicsi házban,
Faluszéli kis tanyában,
Egy fényes nap volt vagy éjszaka,
Asszonyból lett édesanya.*

*Történt pedig még korábban
Kicsi asszony lánykorában:
Nőül kérte őt egy férfi
S ő igen mondott neki.*

*Felöltözött szép ruhába,
Együtt mentek ők a bálba,
Jegyesként lakodalomba
S esztendőre a templomba.*

*Tiszta szívvel apja karján,
Fogadalmát jól megtartván,
Szívben tartva minden előtt
Fogadott hűséget Isten előtt.*

*Esküdött a szent Keresztre,
Szemeit urára szegezve:
Gyermekeit, ha Isten adja,
Szívől és örömmel elfogadja.*

*S megérkezett gyermeke, az első,
Érezte, végre számára is eljő
A pillanat, mely a legdrágább talán,
Neki is azt mondják: Édesanyám.*

*Nevelte dolgoosan egy vagy több gyermekét,
Terhelte törékeny, ám erős természetét,
Ha betegség vagy láz tört lányára-fiára,
Gyógyítón tette két kezét homlokára.*

*Ha vita, viszály tört ki a testvérek között,
Az anyai szóra az mindig békét kötött,
S az anya, bár nem tudta, mikor, kihez fusson,
Ügyelt: szívből-lelkéből egyenlően jusson.*

*A sors adhatott neki még fontosabb terhet,
Sokan frigyre lépven rögvest anyák lettek.
Megismerve megözvegyült, elárvult szép párját,
Sajátjaként nevelte a hátramaradt árvát.*

*Nem volt neki teher az elárvult kis tanya,
Nem testéből, de szívéből, lelkéből lett anya.
A gondviselés, cserébe megáldotta a drága nőt,
Hamarost, karjában kisbabával ült boldog keresztelőt.*

*Éljünk tágas palotában, házban vagy kis tanyán,
Mindenki számára más ez a szó: anyám.
Nincs rá elég hang és érzés, nincs egységes adat,
Anyának lenni, mily sokrétű feladat.*

*Túl nehéz leírni, nincs rá szó, hangulat,
Mégfogható: egy szó, egy hang, egy ismerős mozdulat.
Egy illat, egy rebbenés, egy múltó emlék talán,
A legdrágább szó a Földön: Édesanyám.*

Dr. Tatárné Vass Anna

Induló rovatunkban amatőr poétáknak kínálunk bemutatkozási lehetőséget. A verseket a zakahome@zakanysek.hu e-mail címre, illetve a Községi Könyvtárba kérjük eljuttatni.

AZ ARATÁSTÓL A KENYÉRSZENTELEÉSIG

Július az aratás hónapja. A néphagyományban július 2-át, *Sarlós Boldogasszony* napját az aratás kezdőnapjaként tartották számon, akárcsak Péter Pál napját. Az egyház ezen a napon a Biblia egyik jelenetéről, Szűz Máriának Szent Erzsébetnél - Keresztelő Szent János édesanyjánál - tett látogatásáról emlékezik meg. Boldogasszony a szegények és szükségben szenvedők gondviselőjének, a betegségben és fogságban sínylődők pártfogójának, a halottak oltalmazójának számított. Ő volt a várandós édesanyák patrónusa. Sok magyar helység népe választotta templomának védőszentjéül. Ünnepe több vidéken tartottak templombúcsút.

Mivel ez a nap az aratás idejére esik, nálunk a többi Boldogasszony-ünnepnél a "Sarlós" jelzővel különböztették meg. Másrészt a "Sarlós" név is a búza beérésére, az aratásra utal, amikor még a nők sarlóval arattak. Az időjárásra vonatkozólag több vidéken azt tartották, hogy ha Sarlós

Boldogasszony napján esik az eső, utána még sokáig esni fog. Néhol úgy vélték:

*"Sarlós Boldogasszony aminő,
Hat hétig olyan lesz az idő."*

Általában Péter-Pál napja (június 29.) számított az aratás kezdetének, de a munka elkezdésének kultikus hagyományai sok helyen Sarlós Boldogasszony ünnepéhez kötődtek. Szent Péter és Szent Pál vértanúk voltak, akik feltehetően ezen a napon szenvedtek vértanúhalált. Elsősorban Szent Péter apostol ünnepe, akit a halászok patrónusaként tiszteltek, ezért a céhes időkben víz menti tájakon nagy ünneplésben részesült. A szegedi lakatoscéh védőszentje is volt, kezében kulccsal szokták ábrázolni.

Úgy tartották, hogy ilyenkor "a búza töve megszakad", tehát tovább már nem fejlődik, kezdődhet az aratás. Az aszsonyok ezen a napon egy keveset arattak sarlóval, hogy a jószág ne pusztuljon. Ekkor tették a szobába a búzaborona néven emlegetett kalászcsonomót is.

Aratáskor összefogtak a rokonok, szomszédok, jóbarátok, hogy az egyén termése a legalkalmasabb időben kerüljön betakarításra. A közösségi szellem, a kölcsönös segítség, a munka kalákában történő elvégzése sokáig fennmaradt az aratás kollektív munkavégzésében. A nagyobb gazda részeseznek, esetleg aratóbandának adta ki a gabona begyűjtését.

A kenyérgabona betakarításának a sikerét számos hiedelemmel és szokással igyekeztek biztosítani. Nem véletlen, hogy a kévüket kereszt alakban rakták össze, és az egészet keresztnek nevezték. Az utolsó kévéhez is különféle hiedelmek kapcsolódtak, abból készült az aratókoszorú, mely különféle formájú és nagyságú lehetett. A koszorút a legszebb búzalkalászból fonták, gyakran mezei virágokkal és szalagokkal díszítették.

Az aratókoszorút általában a mestergendérra akasztották, és vetéskor a koszorúból kimerzolt szemeket keverték a vetőmag közé. A magának arató család nem rendezett különösebb ünnepséget.

A módosabb gazda, aki részaratókkal dolgoztatott, megvendégelte munkásait.

Nagy aratóbálakat elsősorban az uradalmakban rendeztek, ahol az aratókoszorú vitele, átadása ünnepélyesen ment végbe.

Zákányszékén több évtizedes hagyománya van az aratóünnepnek. A körmenetes kalászszenlelő szentmisére minden évben készített aratókoszorút *Szabó Antalné Dicső Etelka*, a képeken az ő aratókoszorúi láthatóak.

Egy 19. századi leírás szerint az Alföldön az aratóünnep így zajlott: *"Erre megindul a nagy sereg tarkázza párosan, ének s néha zeneszóval a mezőföldről, bemennek a faluba az uraság bázáboz vagy gazdatisztje lakáboz, ott átnyújtják a kalászkoszorút, s jót kívánnak. Erre kezdődik a vacsora, az ivás, a táncz, mely néha estétől reggelig tart. Ha a gabona jól fizetett, jó dolga van az aratóknak, ha nem, akkor még koszorút sem kötnek."*

Az aratás a földművelő munka koronája, jutalma. A búzát Isten ajándékának tekintették, ezért az aratásban - különösen a kezdetében és a befejezésében - volt valami kultikus komolyság, ünnepélyes, szinte vallásos hangulat.

*Összeállította:
Paraginé Tóth Edina*

ZAKAHOM-E HÍREK - PARTNERKÁRTYA PROGRAM

A ZakaHom-e Egyesület 2008. május 20-tól Partnerprogram keretében megkezdte a pártoló kártyák árusítását a Könyvtárban. Akik pártoló tagként támogatni kívánják egyesületünket, három különböző összegű (három-, öt-, tízezer forintos) kártyát vásárolhatnak. A kártyák tulajdonosai térségünkben kedvezményel használhatják tagkártyáikat partnereinknél (vendéglátó egységek, boltok, butikok, szervizek, fodrászat, kozmetika). A folyamatosan bővülő kedvezményekről további információt a Községi Könyvtárban, a www.zakanyszek.hu oldalon és a Kis Újságban olvashatnak.

A partnereink listája:

- Földi ABC** és Húsbolt (Zákányszék, 06-30-606-23-74) 5% kedvezmény, kivéve az akciós árukat
- Földi húsüstölés** (Zákányszék, 06-30-606-23-74) 10% kedvezmény
- Virág - Ajándék** (Zákányszék, Vass-féle, 590-004) 5 ezer Ft alatt 5%, 5-10 ezer Ft-ig 8%, 10 ezer Ft felett 10%
- Nyárfás Borozó** (Zákányszék, 30-269-12-76) 5 ezer Ft felett 5%
- Judyn Bt.** (Mórahalom, Csiszár Dániel, 06-30-903-18-19) áruból 5%, munkadíjból 10%
- Veres Csaba** (Pusztamérges, gumijavítás, autóvillamosság, 06-30-953-72-

72) áruból 5%, munkadíjból 10%

Kisapáti Péter (Bordány, rádió-tv műszerész 62/288-071) munkadíjból 10%

-**Kisapáti Zsolt** (Bordány, mezőgazdasági gépszerelő, 06-20-389-34-44) munkadíjból 10%

-**Farkas Anita** (Zákányszék, fodrász, 06-20-533-03-94) 20 %

-**Bigorsné Pintér Katalin** (Zákányszék, kozmetikus, 06-70-325-28-39) 5%

-**Papp Tibor** (Zákányszék, autósbolt, 06-20-371-40-43) 5%

-**K-ROY** gyümölcsfaiskola (Zákányszék, 06-20-332-68-69) 5%

-**Judit Divatáru** (Zákányszék, 06-20-354-24-75) 5 ezer Ft felett 5%, 10 ezer Ft felett 10%

-**NapNet Internet** (Mórahalom, 06-20-999-89-89) első havi díj elengedése

-**DÉLAKKU Kft.** (Szeged, 62/548-333) 10%

-**Bonnie & Clyde Divatáru** (Mórahalom, 06-30-291-53-67) 10 ezer Ft felett 10%

ZakaHom-e Egyesület

A ZAKAHOM-E EGYESÜLET HÍRLEVELE

Kiadja: ZakaHom-e Egyesület Zákányszék; Felelős szerkesztő: Paraginé Tóth Edina; Szerkesztők: Ábrahám Enikő, Petákné Fazekas Aranka, Tanács Klára, Börcsök Zoltán; Nyomdai munkák: Typo-Alfa Nyomda Kft.; Szerkesztőség címe: Községi Könyvtár, Zákányszék, Lengyel tér 1.

Telefon.: 62/290-403, e-mail: zakahome@zakanyszek.hu